Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Excellentie de heer J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Gemeentehuis
Griffioenpark 1, Wolvega

Postadres
Postbus 60, 8470 AB Wolvega

Telefoon
140561

Fax
(0561) 61 36 06

Internet
www.weststellingwerf.nl

E-mail
info@weststellingwerf.nl

Wolvega, 15 februari 2023

Referentienummer: 0098178483
Documentnummer: 0098488590

Behandeld door R. Hekman,

Onderwerp: Advies addendum winningsplan Oldelamer

Excellentie,

Op 14 december 2022 ontvingen wij uw verzoek om uiterlijk 17 februari 2023 een advies uit te brengen over het gewijzigde winningsplan Oldelamer (addendum). Naar aanleiding daarvan brengen we het volgende onder uw aandacht.

Achtergrond adviesaanvraag
Het voorkomen Oldelamer is in 1985 aangeboord door put Oldelamer-01 (OLR-01), die in 1993 in productie is genomen. In 1999 is de tweede put OLR-02 geboord en in productie genomen. Sinds 2013 ligt de productie uit het voorkomen stil.

Vermilion is van plan om de productie uit het voorkomen te hervatten. Onderdeel van dit plan is het voornemen een aftakking te boren vanuit één van de bestaande putten. Hiermee wordt beoogd om gas te produceren uit een deel van dit voorkomen dat nog niet eerder aangesproken is. Daarvoor is het vigerende winningsplan van toepassing, waarmee op 17 augustus 2020 is ingestemd.
Met het nu voorliggende addendum op het geldende winningsplan wordt instemming gevraagd om ook gas te winnen uit de dieper liggende Rotliegend formatie, als dat ook daadwerkelijk aangetroffen wordt.

Als betrokken decentrale overheden (Wetterskip Fryslân, de gemeenten Weststellingwerf en De Fryske Marren en de provincie Fryslân) worden wij in de gelegenheid gesteld om te adviseren op eventuele lokale en regionale natuur-, milieu- en omgevingseffecten en eventuele effecten op aanwezige bebouwing of infrastructurele bouwwerken) door bodemdaling- en beweging.
Dit advies is door genoemde decentrale overheden in gezamenlijkheid opgesteld.

Algemeen
Het advies van de Technisch commissie bodembescherming ontbreekt nog. Daardoor beschikken wij niet over alle informatie om een advies uit te brengen.

Ons standpunt ten aanzien van het winningsplan
De hoofdlijn van ons gasbeleid is dat wij geen medewerking willen verlenen aan ontwikkelingen op het gebied van gaswinning, omdat dit niet past:
- bij ons streven naar verduurzaming;
- binnen de energietransitie;
- in ons beeld van het afbouwen van gaswinning in Nederland.

In het beleid is ten aanzien van bestaande gaswinlocaties verder het volgende bepaald:
“ Planologische rechten voor de bestaande gaswinlocaties als opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied, worden gerespecteerd. Wel zal de gemeente bij aanvragen voor proefboringen en uitbreidingen vanuit de bestaande locaties negatief adviseren”.

Gevolgen voor de waterhuishouding
Met name het Wetterskip beoordeelt delfstoffenwinningen op de mogelijke negatieve effecten voor het watersysteem. Het gebied dat valt binnen de Gaswinning Oldelamer ligt geheel in het veenweidegebied en voor een deel binnen het invloedsgebied van “De Rottige Meenthe & Brandemeer”, een Natura-2000 gebied. De complexiteit van de opgaven in dit gebied (behouden veen, verminderen CO2 uitstoot, herstel fundering, passende verdienmodellen van landbouwers, verminderen stikstofuitstoot e.a.) wordt met deze gaswinning extra vergroot.

In lijn met de kamerbrief water en bodem sturend, die op 25 november 2022 is verschenen, vormt peilverlaging geen passende herstelmaatregel meer voor bodemdaling. Enkele aspecten met betrekking tot dit thema zijn:
- bergingsverlies moet door het creëren van extra wateroppervlak worden gecompenseerd;
- afname van doelrealisatie (opbrengst van het land) kan niet worden gecompenseerd met watersysteemmaatregelen. Dit zal mogelijk functiewijziging nodig maken;
- het verzakken van de waterkerende kavelstroken/lokale keringen die de hoogwatercircuits voor houten paalfunderingen in stand houden dalen mee, waardoor naast de boezem- en lokale keringen ook de keringen van de hoogwatercircuits moeten worden hersteld;
- de extra bodemdaling beperkt de mogelijkheden om regionale problemen (verdroging van de hooggelegen zandgronden en oprukkende kwel in de ondergrond) te bestrijden. De passende maatregel daarvoor (peilopzet) wordt ingeperkt door het dalende maaiveld. Dit vormt een schade die niet kan worden hersteld.

Gevolgen voor het milieu
Het vigerende winningsplan uit 2020 heeft een looptijd tot 2039. Maximaal verwachte bodemdaling als gevolg van dit geldende winningsplan bedroeg 3 cm. De nieuwe aanvraag betreft de toevoeging van gaswinning uit het Rotliegend-gesteente. De productieduur van de nieuwe aanvraag loopt tot 31 december 2045. Deze behelst een groter volume te winnen gas en een verhoging van de verwachte maximale bodemdaling naar 7 cm. Dat dit zijn weerslag zal hebben op zowel natuur als milieu lijkt evident.

De gevolgen voor de leefomgeving van de productie, zoals emissies naar de lucht, geluid, externe veiligheid, bodemverontreiniging en grond- en oppervlaktewaterverontreiniging worden beoordeeld in de omgevingsvergunning milieu van de mijnbouwlocatie. ‘Oldelamer-01/-02’. Dit is een bestaande mijnbouwlocatie waarvoor eerder omgevingsvergunningen verleend (DGETM-EO/18031972) d.d. 22.02.2018 en (PDGGO-TDO/V-14189) d.d. 8 september 2022. De productie zoals omschreven in dit winningsplan valt onder deze vergunningen. In de emissie van stikstof wordt hierin echter niet voorzien.

Daarin voorziet de Wet natuurbescherming. Op pagina 42 van het vigerende winningsplan staat dan ook terecht vermeld dat: “*indien activiteiten op de mijnbouwlocatie invloed kunnen hebben op de instandhoudingdoelstellingen van aangewezen Natura 2000-gebieden dan dienen de effecten en*

gevolgen onderzocht te worden en eventueel een passende beoordeling opgesteld te worden." Daarin zou worden voorzien bij de aanvraag van een nieuwe vergunning.

Nu er sprake is van een situatie waar er meer en langer gas gewonnen gaat worden, is er sprake van het verlaten van de grondslag van de oorspronkelijke aanvraag en zal er voor beide de locaties waarvoor vergunning is verleend een uitbreidings- dan wel wijzigingsvergunningen op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (verder: Wabo) moeten worden aangevraagd. Deze wordt getoetst aan de huidige milieu-hygiënische inzichten die natuurlijk anders zijn dan ten tijde van eerder verleende omgevingsvergunning. Daarnaast zullen de gevolgen voor de belasting van de stikstofbelasting op het nabijgelegen natuurgebied inzichtelijk moeten worden gemaakt. Mede gezien het feit dat de Aerius calculator een update heeft gehad en het feit dat de bodemdaling toeneemt en dit een significant effect kan hebben op het Natura 2000 gebied.

Gevolgen op lange termijn
Een goede nazorg moet onderdeel zijn van de invulling van het begrip zorgplicht. Het nadenken over de nazorg moet niet pas gedaan worden bij een naderende sluiting, maar ook bij veranderende vormen van benutting van de ondergrond. Hierbij sluiten wij aan bij het advies van de mijnraad aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over het invullen van de zorgplicht d.d. 10 juni 2021.

Gevolgen voor natuur
Zoals eerder gesteld ligt direct aangrenzend aan de locatie "OLR-01-02" het gebied waarvoor het document "*Gebiedsanalyse De Rottige Meenthe & Brandemeer*" is opgesteld. Hierin wordt weergegeven wat de aard en omvang van het stikstofprobleem in dit gebied is. Zoals aangegeven in het huidige winningsplan zal naar verwachting een gedeelte van de bodemdaling optreden binnen dit gebied. Om deze reden werd bijlage 15: "Gedetailleerde impactanalyse bodemdaling" toegevoegd aan het voorliggende winningsplan. Dat document volstaat naar onze mening niet om de volgende reden.

Uit het voorliggende en het vigerende winningsplan blijkt niet dat er een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (verder: Wnb) is verleend voor de aanpassing van het winningsplan. Deze zal dus nog moeten worden aangevraagd bij het ministerie van LNV. Aangezien het op voorhand zo lijkt te zijn dat de ontwikkeling significante gevolgen zal hebben voor het natuurgebied zal bij zo'n vergunningen *passende beoordeling* moeten worden gevoegd van de gevolgen voor het natuurgebied.

Hierbij zal rekening moeten worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied (art 2.8 lid 1 Wnb). Deze beoordeling bestaat ook uit zogeheten AERIUS-berekeningen. Uit deze berekeningen zullen de hoeveelheden stikstof die o.a. vrij komen bij het boren en het affakkelen moeten worden gekwantificeerd. Daarnaast zal ook van andere aspecten, zoals bijvoorbeeld transportbewegingen, inzichtelijk moeten worden gemaakt wat het effect van de stikstofuitstoot op het gebied is.

Gevolgen voor de omgeving als gevolg van mogelijke seismische activiteit
Waar uit de seismische risico analyse bij het oorspronkelijke winningsplan nog kwam dat de kans op een beving met een magnitude groter dan 1.5 verwaarloosbaar was, is dit in het nu voorliggende plan aangepast. Uit de analyse blijkt nu dat de kans op zo'n beving niet verwaarloosbaar is. Omdat men verwacht dat de schade als gevolg van een eventuele beving beperkt blijft tot schade aan gebouwen en infrastructuur, blijft er wel sprake van de laatste risicocategorie.
Schade aan gebouwen en infrastructuur is een ongewenste ontwikkeling. Daarnaast staan in het gebied diverse gemeentelijke en rijksmonumenten waarbij schade kan lijden tot blijvende schade aan een monument.
Ook heeft aardbevingsschade een grote impact op de gezondheid en het gevoel van veiligheid van onze inwoners. Dit is niet op te lossen met een financiële schadeafhandeling.

Mocht er wel medewerking worden verleend aan de gaswinning, dan hechten wij veel waarde aan een goed en fijnmazig meetnetwerk. Negatieve afwijkingen moeten in een vroeg stadium worden besproken met een onafhankelijke partij en leiden tot een tijdelijke stillegging van de gaswinning totdat de oorzaak bekend is. Zo kan blijvende schade in een vroeg stadium worden voorkomen. Bovendien kan een fijnmazig meetnetwerk bijdragen aan de aantoonbaarheid van schades in het gebied.

Gevolgen voor de maatschappij
Het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning ontbreekt in het gebied. Dezelfde tendens is waarneembaar in heel Nederland. Dit heeft enerzijds te maken met de aardbevingen in Groningen, de daarmee samenhangende veiligheidsproblematiek en andere negatieve effecten van de gaswinning. Anderzijds is het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen en de daarmee samenhangende opgave tot vermindering van uitstoot van broeikasgassen een belangrijke opgave voor onze samenleving. Wij vinden dat zowel de centrale, alsmede de decentrale overheid, hierin een voorbeeldfunctie moet vervullen. Het is dan ook onze ambitie dat wij onafhankelijk willen zijn van fossiele brandstoffen. Het past niet bij deze ambitie dat er in ons grondgebied fossiele brandstoffen worden gewonnen. Gaswinning brengt daarnaast altijd risico's met zich mee en er kan nooit volledige zekerheid worden gegeven dat gaswinning veilig kan plaatsvinden.

Conclusie
Op grond van het bovenstaande concluderen wij als gezamenlijke overheden:
- dat de voorgestelde uitbreiding van de gaswinning haaks staat op onze beleidsuitgangspunten;
- dat wij verdere bodemdaling door gaswinning in dit gebied een onwenselijke ontwikkeling achten;
- dat in deze situatie sprake is van een kwetsbaar veengebied met een complexiteit aan opgaven op het vlak van onder meer klimaat, stikstof, landbouw en natuur;
- dat de herstelmaatregelen die nodig zijn, indien er in dit gebied gaswinning plaats vindt, slechts gedeeltelijk mogelijk zijn;
- dat een toename van seismisch risico van verwaarloosbaar naar niet-verwaarloosbaar onwenselijk is.

Om deze redenen is ons dringende advies aan de staatssecretaris dan ook om van verdere gaswinning op deze locatie af te zien.

Aanvullend op het advies
Op 15 september 2022 werd er gestart met de Fryske Mijnbouwtafel. Dit periodiek bijeenkomende gremium heeft tot doel om te komen tot een gezamenlijke agenda met betrekking tot het thema mijnbouw. Deze adviesbrief is in lijn met het nog toe bepaalde gezamenlijke beleid. Indien u afwijkt van ons dringende advies om niet in te stemmen met het onderhavige winningsplan, dan verzoeken wij u met de navolgende drie belangrijke beleidsuitgangspunten van deze Mijnbouwtafel rekening te houden.

Maatschappelijke plus
De regionale overheden (in dit geval de provincie Fryslân, de gemeenten Weststellingwerf en De Fryske Marren en Wetterskip Fryslân) ondervinden de nadelige gevolgen voor natuur en milieu en van de toegenomen bodemdaling. Dat betekent onder meer onrust onder bewoners in het gebied door de twijfel of wel alle schade tijdig wordt gesignaleerd en hersteld. De overtuiging onder de bevolking groeit dat gaswinning ongewenst is en als er dan toch gewonnen wordt dat het gebied er met een plus moet uitkomen. Over de bestemming van deze plus verzoeken wij u om met de inwoners van het gebied in gesprek te gaan.

Organiseer schaderegeling optimaal
Uit de adviezen van het SodM en TNO-Age volgt dat het Oldelamer-gasvoorkomen in de seismische risicocategorie I valt. In deze categorie is het risico op schade als gevolg van een beving als “klein” ingeschat (dat wil zeggen kleiner dan in categorieën II en III). Mocht er onverhoopt toch een beving door gaswinning plaatsvinden, dan kan schade aan gebouwen en/of overige constructies niet worden uitgesloten. Wij zijn van oordeel dat dit op voorhand optimaal geregeld moet zijn. Daarbij hoort in onze optiek niet dat eventueel gedupeerden van een beving zelf - dan wel via het loket Commissie Mijnbouwschade - moeten bewijzen dat de opgetreden schade ook daadwerkelijk door beving is veroorzaakt. Wij vinden dat de bewijslast bij Vermilion hoort te liggen, zoals al bij wet is geregeld voor het Groninger gasveld.

Draag zorg voor goede informatievoorziening
Met betrekking tot de communicatie adviseren wij u om niet alleen voorafgaand maar ook tijdens de gaswinning voor goede informatievoorziening te zorgen. Inwoners in gebieden waar mijnbouw plaatsvindt stellen het doorgaans op prijs om op de hoogte te worden gesteld van ontwikkelingen die hebben plaats gevonden of nog gaan plaatsvinden (denk hierbij aan bouwwerkzaamheden, onderhoud, calamiteiten, exploraties, opbrengsten, onderzoek en eventuele metingen). Wij adviseren u om Vermilion te verzoeken jaarlijks verslag, aan u en aan de inwoners, uit te brengen over de informatievoorziening van ontwikkelingen die spelen rondom de gaswinning.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Weststellingwerf,
de secretaris, de burgemeester,

